

**„Történelmi képkereső túra”
Múzeumi kérdései – Isaszeg, 2021. április 10.**

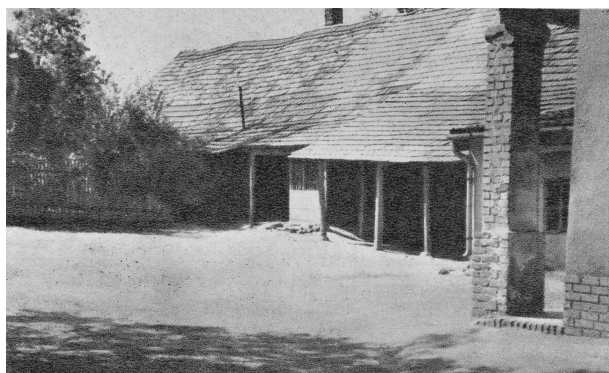
1.

A Tornacsarnok falán találtok a bejáratí részén egy emléktáblát, amely a győztes isaszegi csatának állít emléket. Az épület, amelyen az emléktábla el volt helyezve az egykori Menártovics vendéglő, majd a szintén már nem létező Petőfi Sándor filmszínház épülete és magánház volt.

Az emléktáblát a rendszerváltás idején lelkes isaszegiek a község háza padlásán találták meg. Az új Tornacsarnok átadásától 1992-től kezdve hirdeti a magyar csapatok dicsőségét! Olvassátok el és egészítsétek ki az alábbi szöveget!

1849. április 6-án, este,
a nyert csata vége felé,
ebben a tűztől megmenekült házban
időzött néhány órát kíséretével együtt
..... tábornok,
a magyar honvédsereg diadalmas fővezére.

Állították..... -ban
A Ganz R.T. Waggon és Gépgyár
Leventeoktatói.

A honvédvezérkar szálláshelye 1849. április 6-án

2.

A Tavaszi Hadjárat első szakaszának döntő ütközete zajlott le 172 évvel ezelőtt településünkön. Április 6-a nagypéntek, a magyar szabadságharc aranybetűkkel írt napja. Isaszegen a Windisch-Grätz herceg vezette császári és királyi főerők ütköztek meg, a Görgei Artúr főparancsnok által vezetett magyar csapatokkal. Végül a közel 12 órás küzdelem a magyar honvédek Damjanich, Klapka, Aulich, Nagy-Sándor József vezetésével, fényes győzelmével ért véget. Késő éjjél volt, már amikor bizton mondhatta Görgei fővezér, hogy „Miénk a győzelem.”

A magyar reguláris alakulatokat isaszegi honvédek is segítették. Névsorukat megtalálod a kihelyezett tablón. Írd le, hogy összesen hányan voltak:

Mi volt a foglalkozása?

Mészáros Ábrisnak

Kolompár Máténak

Kuvalek Jakabnak

Mi volt a rangja?

Link Hermannak

Hol található a sírja:

Hajdú Istvánnak

Link Henrik szanitéc sírja

3.

A Falumúzeum homlokzatán található Domszky Pál a magyar – lengyel kapcsolatok kutatója emléktáblája. Domszky Pál egyik szervezője volt az 1972-ben megrendezett Magyar – Lengyel Történelmi Napoknak. Közreműködött a Lengyel Kormány ajándékként Isaszegnek ajándékozott két emléktábla Isaszegre hozatalában, amely emléket állít az isaszegi csatában harcoló **Lengyel Légiónak**. Az egyik emléktábla a Városháza, a másik a Református templom homlokzatára került elhelyezésre. Minden évben a Lengyel Nagykövetség jelenlétében megkoszorúzzuk.

Írd le a lengyel légióparancsnok nevét:

Mi volt a jelmondatuk, amely a Légio zászlóján is szerepelt:

A Városháza falán elhelyezett emléktáblán Petőfi Sándor: Az erdélyi hadsereg című gyönyörű költeményének egy versszaka olvasható. Egészítsd ki!

„Két van egyesülve bennünk,
S mily két nemzet! a!
Van-e sors, amely hatalmasabb, mint
E két nemzet, ha akar?”

4.

A Falumúzeum homlokzatán találhatjátok a **település polihisztorának**, a falumúzeum alapítójának az isaszegi '48-as emlékek fáradhatatlan kutatójának az emléktábláját. Idén ünnepeljük majd születésének 120. évfordulóját. Írjátok le a nevét és melyik évben állították az emléktáblát:

Melyik évben nyílt meg először a múzeum?

.....

Ki készítette a múzeumkertben álló **bronz mellszobrot**:

.....

Szathmáry Zoltán születésének hányadik évfordulóján került felavatásra a szobor:

.....

5.

A múzeumkertünkben megcsodálhatjátok a Jász Huszárezred egyik életnagyságú díszes **Huszárszobrát** is, amely 2010-ben került Isaszegre, A 14. (Lehel) huszárezred katonáját ábrázolja. Ezt az ezredet a Jászkun kerület lovas önkénteseiből, majd sorozott újoncaiból állították fel 1848. őszén. Az ezred 6 százada 1849. január közepén került Nödl Imre kapitány vezényletével a harctérre, s a Középponti Mozgó Seregbe osztották be. Bobory osztálya az I. Nödl százada a II. hadtestben küzdötte végig a tavaszi hadjáratot. Utóbbi a századából válogatott legénységgel, különleges feladatként a főhadiszállást és Kossuthot védelmezte a gödöllői hadművelet során.

*"Szép a huszár, ha felül a lovára,
Fényes kardját köti az oldalára.
Onnan nézi, merre van a hazája,
Édesanyja merre vár a fiára."*

Sorolj fel néhányat a huszár felszerelése közül:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

1. A huszárok **csákót** viseltek - illetve tábori sapkájuk is volt. A csákókon díszek, rangjelzések, címerek kaptak helyet, de ezeknek is volt védelmi funkciójuk, sokszor láncokat is tettek rá és fémgyűrűt a belsejébe, ami szintén védett a karddal lesújtó ellenséggel szemben.
2. Posztóból készült **dolmány** és **nadrág** (sujtással, ami védett a kardcsapások ellen)
3. **Csizma** sarkantyúval (Csak a zászlóvivő nem viselt sarkantyút, hogy ne tudjon elmenekülni a csatából. Élete árán is védenie kellett a zászlót, de általában a zászlóst is két huszár védte.)
4. **Karabély, pisztoly**. Rangtól függően párban kaptak pisztolyt - a közelharcban túlerő és dárdások ellen. Karabéllyal a gyalogságot lötték.
5. A **tölténytáska** mellett még egy **tarsolyuk** is volt, amelyben kisebb használati tárgyakat, borotvát, tükröt, pipát, dohányzacskót, leveleket, iratokat vagy akár egy térképet tartottak. A tarsoly magassága felül 28 cm, alul 31 cm. Magassága 40 cm-nek felelt meg. A paszománykeret közepén uralkodói névjel (F. I.) és császári korona díszelgett. Külön volt legénységi és tiszti tarsoly.
6. **Mente**-kabát. ami pajzs is egyben, és -20 celsius foktól +35-ig adott védettséget. A mentét mindig vitte magával a huszár, mivel sosem tudhatta, hogy mikor lesz hideg, és egyébként is önvédelmi funkciója volt a kabátnak. Sokszor félvállra vetve hordták, így a pajzs szerepét vette át, a balról érkező ellenség kardcsapásai ellen. A huszárok általában jobb kézzel kardoztak, ballal fogták a kantárszárat, a bal kéz védelme ezért fontos volt, a mente természetesen takarta azt.
7. Lovassági **szablya**.

Lovassági szablya a múzeum 1848/49-es kiállításában

6.

A Múzeumkertben sétálva az 1937-ben készült Harangláb mellett (Tápiószentgyörgyi pusztá béréseinek harangja volt egykor) találtok egy **sírkövet**, amelyet az 1980-as évek közepén a temetőből a múzeum munkatársa mentett meg, és három darabból ragasztotta össze, hogy az utókor számára megmaradjon. A sírkő Ferenc isaszegi **plébános** sírját jelölte. Írjátok be a vezetéknevét, és a születésiés halálozási évét..... is! A sírkövön szereplő egyházi személy volt Isaszeg plébánosa 1849. április 6-án, a győztes csata napján. A Historia Domusban részletesen leírta a csata eseményeit. Latinból lefordítva 1974-ben jelent meg visszaemlékezése az Adattári Közleményekben.

7.

A kihelyezett tablón láthattok egy régi épületet, amely az isaszegi csata (1849. IV. 6.) idején kovácsműhelyként működött.

Írjátok le az isaszegi kovácsmester nevét, aki a huszárok lovait patkolta és a honvédek fegyvereit javította:

A szájhagyomány szerint az isaszegi kovácsmester készítette az első keresztet a Lengyel kapitány sírjára. A kereszt köré „kardlapból kovácsolt koszorút”. A régi keresztet megmentettük és behoztuk a múzeumba. Ezt majd láthatjátok a múzeumi látogatás során.

Az egykori kovácsműhely, amely a mai Templom utca és a Damjanich utca sarkán állt.

*"Tegnap este jöttem meg a csatából,
Leesett a vas a lovam lábáról,
Nyisd ki, kovács azt a szurtos ajtódat,
Jó élesre vasald meg a lovamat!"*

8.

Írd le azon festő- és képzőművészek nevét, akik az isaszegi csatát megfestették.

A festmények másolatait a kihelyezett tablónkon megtaláljátok!

- 1.,
- 2.,
- 3.,
- 4.,
5.

9.

Írjátok le az alábbi vers címét:
/részlet/ A teljes verset megtalálhatjátok a kihelyezett tablón!

Szép zöld erdő veszi körül
A honvédsírokat,
Szép zöld erdő gallyai közt
Vidám napfény múlat.

Sírjaikra falusi lány
Koszorút hoz. Minek?
Koszorú az erdő maga,
Zöld mint a kikelet.

Ültethetne a kegyelet
Tölgyek helyett babért,
Az sem volna elég az ő
Feláldozásukért.

Ki volt ennek a gyönyörű szép költeménynek az írója, aki örök emléket állított az Isaszegen elesett hős honvédeknek:

10.

Végezetül egy érdekes történettel ismertetünk meg Benneteket, amelyről még a régi isaszegiek is alig-alig hallottak!

Abonyi Lajos földbirtokos, író, Petőfi Sándor személyes ismerőse írta le összegyűjtött művei XX. kötetének 131-132. oldalán. Rövidített változat!

Honvédfű

*1861-ben megyei aljegyző voltam Pesten, egy márciusi napon nagy tolongás volt a városház előtt. Isaszegi tótok egy nagy természeti csodát árultak virágcserepekben, nemzeti színű füvet, mely a tavaszon a honvédek sírján nőtt: ott szedték azt a csatamezőn. Már nevet is adtak neki: **Honvéd fű**. Tíz krajcárért árulták. Én is vásároltam egy cseréppel. Elmosolyodtam, de a cserépbe ültetett zsombok valósággal nemzeti színű volt. Egészen eleven, cseppet sem száraz. A hegye élénk vörös, s töve haragoszöld, közepén tejfehér. Kiválasztottam a legszebbet és rohantam vele vissza a megyeházához. Se kérdeve, se hallva nem siettem vele be a közgyűlésbe. Fiatalok és régi jó urak voltak ott együtt. Mindenki megbámulta, és lelkesedett rajta: „ez jelent valamit, ó ez nagyot jelent: a csatatér beszél, a hősök kiomlott vére szólal meg.” Csak maga a komor alispán maradt látszólag hidegen. Sőt egy fanyar mosoly vonult el ajkain... De azért felém fordult, ajka szélén megrándult az az izom, mely a szívhez vezet le. A vasember is meleg volt belül: „Add nekem ezt és végy egy másikat magadnak!”*

Bónusz kérdés! Mi volt a krajcár?

Hány évvel a győztes isaszegi csata után jegyezték le a természeti jelenséget:

Nagyon szép időt és sok sikert kíván a feladatok megoldásához,
Pongrácz Gabriella igazgató asszony és a Művelődési Ház és Múzeum csapata!

Takács Zoltán: Isaszegi csikós legények rajtaütése az osztrákokon 1849. IV. 6-án.
Háttérben a Szent Márton Plébániatemplommal.